

Позив на претплату

Многим нашим претплатницима истиче претплата крајем овог мјесеца, те је већ вријеме да претплату обнове како им се не би лист идућег мјесеца обуставио. Администрација листа никоме без разлике не шаље лист на вјересију, те ће зато даље шаљање обуставити и свима онима, којима претплата истиче, а благовремено је не обнове. Исто тако за идуће полгође се на лист могу претплатити и сви они, који га до сада нијесу примали, а жељели би да га примају. На лист је најзгодније се претплатити код поште. Све поште примају претплату на наш лист како у земљи, тако и на страни. Цијена је листу за по године за Црну Гору 5 перпера, а за иностранство 7½ франака.

Цетиње, 18. јуна.

По угледу на велике и напредне народе и у Словенству је почео да хвата јак коријен потхват намијењен народној величини и слави отаџбине. Он је сада пресађен и у српске крајеве, који се труде да и у српском народу створе један знаменити дан у години, који ће бити искључиво намијењен српској народној величини и остварењу наше зајетне мисли. То је дан кад се прикупљају од народна добровољни прилози за чисто хумане и патриотске сврхе.

За тај дан Срби су изабрали Видовдан, дан када је српско царство пропало на Косову, дан свечан, поносан и тужан када ће се сваки Србин без разлике сјетити своје дужности према народу из кога је поникао и према српској зајетној мисли. Зато је и тај прилог назван видовдански дарак.

Поред тога што ће се тим прилозима потпомоћи материјално општој народној српској ствари, они ће уједно да послуже и духовном јединству српскога народа како у слободним земљама, тако и ван њих.

Видовдански дарак за разне хумане, просвјетне и патриотске сврхе већ је уведен у многим крајевима раскомаданог Српства, негдје у већој, негдје у мањој мјери, али га код нас нема, ма да бисмо дужни били и у томе правду да предјачимо.

Овогодишњи видовдански дарак, који је сада узео већег маха него икада, даје нам повода, да о њему нарочито проговоримо како би заинтересовали и у нас све, те да се бар у будуће и код нас на томе поради како не бисмо пропустили увођење овог знаменитог дана у нашу земљу.

Код нас у томе погледу до сада још ништа није предузимано, нити је ништа по томе учињено, а вријеме би било да и ми у томе не

изостанемо за осталим српским земљама.

Црна Гора до сада се издвјала у служби српске зајетне мисли и прошлост њена довољно је засвједочила о томе. И баш за то света дужност позива нас, да наставимо ондје, гдје су наши претци заостали у оданој служби свјетих и узвишених задатака отаџбине наше.

Заведимо и ми видовдански дарак и намијенимо га општој народној ствари.

Без великих напора и великих жртава то ћемо врло лако моћи да постигнемо, само ако имамо воље и љубави према послу што ћемо га у томе погледу да предузмемо.

Нашу драгу отаџбину очекују многи узвишени и свети задаци. Добром вољом ми ћемо јој моћи помоћи у извршењу тих задатака.

Српски народ још није сав слободан. Васкрс његов није још наступио. На нама је да ту слободу извојујемо, да раскомадано Српство ујединимо и да од њега створимо велики и просвијећени народ.

У служби тој зајетној мисли увођењем видовданског дарка, намијењеног чисто томе узвишеном задатку, ми ћемо поћи један корак напријед.

Треба само прегнути, овај потхват организирати и провести га кроз цијелу земљу и успех је осигуран. „Зрно по зрно — погача, камен по камен — палача“, па ће и скромни прилози, који се буду прикупљали, временом постати капитал, који ће послужити за основу фонду намијењеном чисто општој народној ствари.

„Прегаоцу Бог махове даје“!

Цетиње, 18. јуна.

— Овијех дана биће у Далмацији велики војнички мањери, у којима ће учествовати и ратна флота и сви родови сувоzemне војске из далматинских гарнизона. Мањериња ће присуствовати аустриски престолонашљедник, поглавар Босне и Херцеговине и многи аустриски генерали.

— Руски министар спољних послова Сасапов, који се налази на лечењу у Баден Вадену, опасно је оболео, те се држи да ће тешко остати у животу.

— Министарска криза у Србији биће ријешена тиме што ће за министра просвјете доћи Јован Томаш, библиотекар Н. Библиотеке, а за министра унутрашњих дјела Милорад Вујић, начелник овог министарства.

— „Народни Лист“ јављају, да ће аустриски парламентар бити отворен 1. јула.

Књаз Нашљедник у Лондону

— Боравак Књаз Нашљедника на свечаностима крунисања —

За вријеме боравка П. Кр. В. Књаз Нашљедника са П. Кр. В. Књазом Нашљедником на свечаностима крунисања, Он је био предмет оштре пажње и на сваком кораку указиване су му нарочите почаси. То се види и из писана стране штампе, а особито енглеске.

У самом Лондону на станици Викторији П. Кр. В. Књаз Нашљедник и Књазу Нашљеднику дочекали су Дука од Кочога, ерски краља Борба и Дука од Тека и принц Александар од Тека, два брата краљице Марје. Дука од Кочога поздравно је Књазу Нашљедника у име краља Борба врло срдачном добродошлицом. Не мање је срдачно и симпатички од стране народа био поздрављен.

О томе дочеку г. Чедла Мијаговић пише ово: «Престолонашљедниковица црногорска ердица је краљевскога дома енглеског, и познато ми је, да се њене врлине и милодушност високо цијене у пријатном кругу краљевске фамилије, у којој се само жали, што она често не дође у госте својим високим ердицима. Престолонашљедника Данила дочекао је у Доверу почасни генерални консул Црне Горе у Лондону, сер Ронер Паркинсон, а на Викторији, осим других чланова српске колоније, још и д-р Јован Ј. Јовановић, директор црногорске трговинске агенције и Лондону и два члана банкарске фирме Болтон Бродере, који су финансијски агенти Црне Горе у Лондону. Њихова Краљевска Височанства разговарали су се подуже и на најљубазнији начин са д-ром Јовановићем. Књаз Данило и Књазина Милица сватда су у Лондону симпатички дочекани, а сада ће то још у већој мјери бити случај, јер су баш данас неки листови доијели вијест о походу престолонашљедниковице равеним Арбаласима у Подгорици, а опомад је подјелили илустровани лист «Сфера» доијела једну партију «Балканске Царице» у прекрасном енглеском преводу.

Десило се, да су тјм истим возом из Довера допутовали на Викторију руски велики књаз Борис Владимировић, престолонашљедник српски Александар, престолонашљедник бугарски Борис и престолонашљедник грчки Константин — пет православних принчева и четри словенска принца. Нека би то било једно знамење, да ће односи између Словенства и британске империје за владе краља Борба Петог бити стајно и пријатељски!»

На великом ручку, који је краљ Борба давао својим краљевским гостима и њиховој свити, на коме је било 500 званица, а био подијелен у двије сале, за столом у челу кога је био краљ сједио је П. Кр. В. Књаз Нашљедник са Књазинцом Милицом.

Послије банкета Књаз Нашљедник у ложи краљевој присуствовао је сјајном балу, на коме се играло у костимима лица из Шекспирових драма. А дан прије тога био је на бази што га је давала дуканица Судерланд, која се живо интересује за српски народ, те је научила српски језик и бави се јако нашом народном поезијом.

Прву посјету Књазу Нашљеднику учинили су јапански официри. О томе г. Мијаговић пише ово: «Код престолонашљедника црногорског падо ми је у очи, да су адмирал Тога и ђенерал Ноги, који су се у јапанско-руском рату толико одликовали, похитали да са свима јапанским официрима буду први да учине походу престолонашљеднику Црне Горе».

Поглед по свијету

Са догађајима у новој републици Португалу никакво да се плаше на чистину. Ако се суди по писању штампе, тамо влада врло велика заталасаност у народу и осјећа се јака монархистичка струја, чији приврженици не презају да и оружаном руком војују за обновљење краљевине. Ако се опет суди по службеним извјештајима, тамо од контра револуције нема никакве опасности, нити ко монархистима обраћа толико велику пажњу, пошто је сав народ за републику, те јој слави и ишљави монархистички покрет не може ништа изшкодити.

Можда су гласови о монархистичком покрету прегјерани, као год и све вијести о контра револуцији, те да нема ни из близа оно што се на све стране о Петрограду виси, али извјесно је да у ствари ипак нечега има. Можда монархистички покрет није толико јак како се то представља, нити може да доведе у опасност републикански систем владавине, али је пемпоново да настоји да хвата коријена у португалском народу и да пије испитаван.

То доказује и закон што га је доијела португалска свјетина, којом се сврлу важи свака зајфра.

А да нема опасности од монархистичког покрета зар би португалски парламентар доносио тај закон и то прије него много других и других закона, важних и пречих.

Значи да је оградница почела да стече.

Појмити се сад може шта нову републику чека.

Оставку владе примио је председник француске републике и састав новог кабинета поверио је Кајоу, министру финансија. Кајо је ступио у министарство финансија још од 1886. г. као надзорник, када се поставио својим финансијским дјелима.

Министар финансија постао је у Валде Русовом кабинету, а доцније је и био у кабинету Клемансовом и Брипаповом, а и сада у Молисовом.

Нови кабинет састављен је овако: Кајо председник министарства и министар унутрашњих дјела, Брипапов министар правде, Етијен војни, Делкасе мрнарнице, Стег просвјете, Клоц финансија, Дипи трговине, Месими колонија и де Солве спољних послова.

Ми и Младотурци

Сви народи су са радошћу поздравили уставност у Турској. Велесиле су је у сваком погледу подпомагале. Балканске државице су видног израза дале добре предусретљивости уставности у Турској: Атина, Биоград и Софија биле се Скопље и Солун. Посјете и овације нијесу се прекидале. Па и ми нијесмо у овоме изостали. Наши чиновници, официри и грађани ишли су у Скадар и Беране, да поздраве младу новорођену Турску. Наше жеље су биле и сапа искрене, колико с човјечанског гледишта, толико с гледишта српског живља у Турској, да се једнакост, братство и солидарност благотворно разпростре на хришћане као и на муслимане. Све је ово заузело други правац. Једнакост и братство је остало мртво слово на хартији, оно је и даље остало над „правовјерним“ а раја је и даље остала рајом које је више трпила зулуме него у апсолутизму. У апсолутизму је рајино имање и лична безбједност куд и камо осигурање него у препорођеној Младотурској. Оружје се, ако га има хришћанин, одузима а мусулманину даје. Школе се затварају а свештеници, учитељи, трговци по варошким улицама на јавним мјестима немилосрдно се батинају. Преко свега овога су Младотурци истрајни у изношењу, преко својих гласила, како влада ред и мир у држави. Они су систематски радили на истребљењу хришћанског елемента. Колико их је дошло муслимана из Босне на лијене ријечи Ниази и Енвер беја. Све виђеније „невјерне“ тјерали су стално злом. Ако га пушком и ножем нијесу утукли, а они су га стрпали у катакомбе, да без никаквих ишљечења тамнује. Колико је оваких утемељено и колико труне у катакомбе показале историја младотурског терора. Велесиле, имајући за начело *status quo*, посматрале су ово с висине а Младотурци на рачун истог чинили нечувена и нечовјечанска дјела.

Оставимо ово унутарње уређење Турске, јер ће неко рећи, да је то ствар ње саме. Не обзирамо се да су тамо наша једнокрвна браћа, која под терором младотурске батине издишу. И ми, збиља, и ово, и ако с болом у души, гледали смо и данас гледамо мирно и ако не и разнородно. Сво ово бацамо у заборав само да се сусједна држава уреди и умири и ова културна тековина, уставност, утврди у њој.

Благотворни утицај младотурске владавине осјетили су још и Арнаути. Комитет „Јединство и Напредак“ почео је вршити ужасни терор над Арбанасима због чега су настале силне емиграције. Човјекољубље у опште, посебно наше традиције и света завјештања Петра I. светог, да никог, а камо ли сусједну браћу, ко се загна к нама, не пустимо без крова и парчета хљеба већ да братски дијелимо што имамо, није нам дозвољавало, да без овог нашег гостопримства оставимо емигранте из сусједне царевине. Одужујући се човјекољубљу и светом завјештању нашег владара, Младотурци су протумачили и тумаче наше гостопримство, као да ми потпомажемо народ, створен под младотурском управом, у сусједном царству. Младотурски комитет преко „Танина,“ и „Јени Асера“ непрестано износи неистине о Ц. Гори. Запојени својим фанатизмом неће да знају за наше моралне и материјалне жртве; неће да знају, да ми чинимо излишне огромне трошкове издржавајући војску на граници ради реда и мира; неће да знају за толике наше посјете а све ради мира и реда, које су се ових дана учиниле од наше стране виши број чиновника, официра и грађана у Гусиње и Баране. Неће да знају за нашу у свакој прилици предусретљивост, па и сада које смо њиховим рањеницима указивали љекарску помоћ и храну давали њиховој војсци.

Све је ово за њих против. Ми ћемо се и даље одуживати својој савјести и своје позиву. Ми ћемо и даље чинити што човјечански рад захтијева а на Младотурке остаје, да се врате са странпутице и да не гледају на Црну Гору анако како су до сада гледали.

Нов кабинет у Аустрији

Као што смо већ јавили, присиљен околностима а понајвише резултатом задњег избора предао је кабинет барона Бинерга оставку, коју је владар примио и повјерио састав новог министарства председнику финансиског одбора барону Гаучу од Франкентурне. Промјена на влади је тако брзо дошла, да би се што прије разбистрио положај, јер Бинерту није било више могуће створити компактну радну већину, пошто су му и хришћански социјалисти окренули леђа. Док Гауч не сврши преговоре с парламентарним странкама остају остали министри Бинертова кабинета на челу својих ресора.

Барон Гауч је конзервативац и живи на двору велики унлив. У својој 34. години постао је као управник Терезијанске академије министар просвјете у Тафеову кабинету, где је провео многобројне школске реформе. Након Тафеова пада повратио се Гауч као куратор у споменутој академији, те је у Бадениевом кабинету био опет од г. 1905. до 1907. министар просвјете а последије је сам постао шеф владе и као такав пао као жртва Бадениеве оставке у погледу Угарске. Год. 1904. након Керберове демисије саставио је нови кабинет, који је последије годину дана предао оставку. Последије тога је именован за председника врховног финансиског одбора.

Чешки листови пишу, да ће Гауч бити на челу провизорног кабинета. Гауч има мисију, да прокрчи пут кнезу Туну. Вели се, да ће кнез Тун дефинитивно наслиједити Гауча већ под јесен. У бечким круговима напротив држе, да ће кнез Тун једва бити вољан, да предузме управу послова. „Венков“ пише, да је позив Гауча први успех чешкога јединственог клуба, по примјењује, да ће се у Аустрији средити прилике тек онда, кад се буде оспособио за рад чешки сабор. О радној способности чешкога сабора зависи радна способност царевинског вијећа. У преговорима полскога клуба са бароном Гаучом Пољаци ће захтијевати да се изјасни о радовима, који би требали да се изврше у Галицији у погледу канализације и регулација ријека.

Избори у Хрватској

Као што сви знаци говоре, Хрватска и Славонија се опет налазе пред новим изборима. По једним изборима ће бити кроз веома кратко вријеме, а по другим биће у другој половини мјесца јула.

А да су избори поново на прагу показује и сама ужурбаност владе, која се сада труди да задовољи разне локалне потребе појединих мјеста и градова само да би их придобила за себе.

Барон Томашевић није могао остати ни са онима што су га до скоро полагали. Они су већ није јли с њиме имају посла, па се сад ратосиљају таквог друштва.

И са њиховом помоћу у сабору се није могао радити, а још мање сада. Зато и Бан Томашевић настојава да изврши изборе и да се дочепа већине.

Само изгледи на успех врло су рђави. Народ је и сувише добро упознао пашљедника Раухова и ве дијели га од њега. Чак шта нише сматра да је Томашевић и опаснији и гора. Раух је као бан био отворени непријатељ народа и то није прихватио. Томашевић се напротив представља као велики пријатељ народа и хоће да га заведе, ма да у ствари ради противу њега као год и његов претходник, ако не и горе.

На пове изборе врло се много полагаје. Влада је готова да уђе у све само да извојује већину, али јој то неће ништа помоћи, јер се већине неће моћи тако лако дочепати па радила не знамо шта. Напротив, прије су изгледи, да на њима страда.

Зато се сасвијем оправдано и држи да ће нови избори бити врло живи и одлучни. У њима ће се народ, који већим дијелом стоји уз коалицију, уплатити у коштац с влашћу и повешће одлучну борбу.

Бан Томашевић је ријешно да баца све на коцку. Неће презати ни од чега само да побједу извојује. Он и овако види, да му нема опетанка и живота без радне силе сабора и готов је на све. Aut aut Побједа ли, продужиће своју владавину на опште задовољство Неште, подлегне ли опет веће ништа изгубити, јер се пада да ће га његови заштитници из Неште и на даље на банској столица задржати и преко воље народа, овако исто као и до сада.

Хроника

Још једна сензација. Са Цетиња многи страни листови доносе једну нову сензацију. Они јављају да је на захтјев руског посланика Краљевска Влада протјерала све Русе, који су дошли у Црну Гору као добровољци у арбанаском устанку. Кад се зна да у Црну Гору нијесу дошли никакви добровољци, појмљиво је, да ни есу ни могли бити протјерани. И ово је једна од ових нових сензација, које се пуштају кроз стране листове тек да се свијету пружи прилика за забаву.

Још једна клеветају. Турски листови не престају са својим клеветама противу Црне Горе, оптужујући је, да она још једнако помаже побуну Арбанаса. У томе своје клеветању они толико далеко иду, да изнесе како је црногорска војска помагала устаницима приликом заузимања Селца и да се само њој има захвалити што су устаници поново заузели Селце. Разумије се, да је ово само измишљотина и да је апсурдно и вјеровати у ове гласове, пошто је наша граница далеко од Селца, те према томе и наша војска није могла да прискаче у помоћ устаницима све и кад би јој се то дозволило. Турски листови то изнесе само зато да би оклеветали нашу земљу и оправдали држање Арбанаса, који неће никако да се предају, као год и да би опрали турску војску због неуспјеха на бојном пољу. Срдита немоћ!

Најмлађе краљевство

— Како страни свијет расуђује о нама —

Хајделберг, јуна

У угледном њемачком часопису „Вријеме у слици“ („Zeit im Bild“) изашао је поодавно врло интересантан чланак, који заслужује особиту пажњу нашег читалачког свијета.

Поред чланка, који дише истинском љубављу према Црној Гори, налазе се још и слике њихових Величанстава Краља Господара и Краљице Милене, њихових Краљевских Височанстава Књаза Престолонашљедника и Престолонашљеднице, даље горњи манастир Острог, Балшића пазар на Цетиње, руине Старог Бара, главна улица на Ријеци Црнојвићи и још неке.

Чланак с горњим насловом гласи у пријеводу:

Књаз Никола Црногорски подигао је своју земљу на ступан краљевства. Ова држава, и ако је веома малена, спада међу најзначајније у Европи. Једна од ових сурових, романтичних кршевитих земаља, са свим чудима, која велике врлети пружају, и која би доволна била да велику бујицу странаца тамо намаме. Велике, брзе ријеке, које се одједанпут изгубе у стрменима, да се тако у великим падовима скотрљају у море. Велике пећине са капљицама издубљеним обронцима, покрајинским сценијама, које далеко за собом остављају са својом великољепношћу све оно што нам сјеверне земље пружају. Већ вођња кроз Боку Которску одакле земаљски пут за земљу сокола и црних брда иде, највеће је што човјек може замислити, и сличе

потпуно на Фирвалдштетско Језеро. Нови свијет ствара се пред нама. Свијет сасвим особите врсте, и она особитост не пружа се само на земљу него и на народ, а највише на Књаза Николу, који је од своје земље створио модерну државу а да јој не узме карактер балкански: јер није ни мало претјерано ако човјек тврди да су Црногорци данас најобразованији народ на Балкану. „Душевно највећи и физички највећи“, писаше једном надвојвода Леополд Салватор о овом народу, који му импонираше и који Турчин овако карактерише: Срби су мачке, Бугари керови, Црногорци лавови (die Serben sind Katzen, die Bulgaren Hunde, die Montenegrin Löwen, подразумевајући под општим именом Србин само један дио нашег народа у Србији. Ур.) Дакако, да су Турци увнек искусили ову лавовску природу, и у готово петогодишњим ратовима увијек с крвавим главама били награв одбијени тако, да Књаз у једној од оних јуначких пјесама, које он сам своје народу пјева, с правом може говорити о једном непобједљивом народу у Европи. Да је овај народ стотинама година с оружјем тако рећи срастао сасвим је јасна ствар, и зато је појас људи пун ножева и јатагана и кубура од којих ручице и главе блистају, и којима је сада још модерни револвер придошао, ко не носи оружје или коме је одузета част да носи оружје — а то се догађа само лукежу — пљују на њ жене и властите њихове жене и мајке их гоне од кућњег прага.

То је дало прије двадесет година повода заблудама, кад странац, који разумије се без оружја дође, забаса међу Црногорце, и то потиче мржњу против Аустрије, јер Црногорци, ако ће да иду у Котор, мораху одстранити на граници оружје. Они осјећају ово као срамоту, која им се навластице чини, колико да их хоће као лопове да обиљеже.

У истини Црногорци су најпоштенији народ на свијету и нимају љупки приједвак „лопов оваца“ (Hammeldiebe): што им се приписује има сасвим други извор и по све друго значење од оног што му ми дајемо. Брави су дуго времена били једино богатство Црногораца. Велика стада тјерао је он кроз Албанију и Македонију до Стамбола, и свуда, гдје би он као трговац дошао чујаше се: „ето долазе допови брава“, исто тако као што ми још и данас јеврејског трговца као варалицу срамотимо и осјећамо се од њих покрадени и преварени, па и били они врло поштени. И као што је речено Црногорци су тако поштени „да човјек може по све сигуран са свим својим богатством кроз шибелу земљу ићи без икакве опасности, да ће му и једне паре нестати“, као што је славни истраживалац Далмације Хенрик Нор констатирао. Дакако, црногорски закон гласи да лупештво осим одузимања оружја, што је једнако с нашим потпуним одузимањем свију грађанских права — још и осјетљиву казну затвором, које су врло ријетко мање од једне или двије године. Прије је изрицао правду сам Књаз и то јавно под великим бријестом, који се налази пред књажевским конаком — пријестоним двором — кућом простом, старом без уреса и једносратном, која више изгледа као мала погранична касарна, али је ипак унутра књажевски уређена. Сада су патријархални обичаји одједанпут готово сви ишчезли. Судије су већином учили у Бечу и Паризу и изричу правду по писму и духу закона. Јер Краљ Никола држи и цијени више дух него параграфе, иде често у судницу, хвата се сам расправе, спасавајући тако одједанпут опстанак романтике у пријетељкој тријезности новог времена. Једна концесија и на овој такође стојећа војска. „Ми смо сви ратници и војници, шта нам треба стојећа војска?“ питаху Црногорци када Књаз са својим, за њих чудноватим, планом дође. Сада пак су се сложили с вјежбањем, премда ипак сасвим мало времена при оружју — вјежби остају, али они опажају да је престиж земље и тим порастао и да је Књаз имао право. То је Књаз, кога његов народ обожава; то је Књаз, који је своју земљу у пола увећао и с морем је спојио; то је Књаз, који је са италијанском кућом и са руским царским двором у блиским сродничким везама, који је својој земљи мир дао, који је она за свој културни развој са ванредним успјехом искористила.

На крају чланка писац је навео још и пети чин из „Књаз Арванит“ прву и другу сцену, надајући да је комад на Цетињу с великим успјехом приказан на позорници.

Михаил Шћепов Мартиновић.

Султан на Косову

Султан Мехмед Решид V завршио је своје путовање. Он се већ повратио у своју пријестоницу, али штампа још једнако пише о томе првом његовом путу

и на дугачко излаже све шта је било и како се свило.

Турска штампа томе падишаховом путу придаје велики значај и нема довољно ријечи, да нахвали све што се тада збило. Ако би се по њој судило, то би био поход каквом још равна није било; то би била и остала „крупна историска знаменитост“ и неисказано славе.

Руски лист „Ново Вријеме“ о томе путу сасвијем другаче суди. Оно вели: „Поред чисто војничких мјера за угушивање једних, заплашивање других и умирења свих у опште становника Арбаније, турска је влада прибјегла једном потпуно изузетном средству. Било је ријешено искористити као пошљедњу силу чаробну моћ личности и звања турског монарха. Султанова посјета у Македонији требала је да учини дубок моралан утицај на сва муслиманска племена Арбаније“. А то друге ријечима значи, да силни падишах није ишао да „зближи“ срца свију својих поданика, како се то декларира, него да својом појавом постигне оно што турске власти нијесу биле у стању да постигну својим ауторитетом и легалним путем, као ни војска својим оружјем.

А како је све било на Косову, то нам казује лист „Вардар“. Од толиког непрегледног свијета простране турске царевине, од Срба и других народности тешко да се ко могао видјети: „У неизмјерној маси Арнаута, изгубиле су се друге народности“. Значи, да је Арнаута било много и много и више него скупа свих народности, јер „Вардар“ увјерава: „Наш извјештач нам јавља, да је то изгледало као да је то био скупљен арнаутски збор“. А какав је и колики био тај „арнаутски збор“ и то „Вардар“ даље објашњава ријечима: „Али ипак Арнаута није било онолико колико се очекивало. Турски листови унапријед су рачунали (па и сад остају при томе), да ће бити на Косову преко 100.000 Арнаута. Међутим није их било више од 30.000, и то у масама дошли су само из гњиланске и приштинске казе. Нешто мало Арнаута било је из вучитрнске и митровачке казе, а из призренске, пећске и ђаковичке казе било је само изасланика из вароши, а са села никога“. — Па ко је онда био?

Исто тако турски листови причају како је овај пут утицао и на одмјетнике, да се покоре и сви су, веле, Султану приступили и милост његову затражили. А „Вардар“ вели: „Очекивало се, да ће се Исо Бољетинац предати Султану на Косову, а пред њега Идриз Сефер. Али то се није десило. Од арнаутских првака су се предали само Сулејман Батуша и Хасан Хусејин из Будакова“. Па и та „предаја“ зна се како је потекла.

Па и ако турски листови увјеравају, да сав народ последије доласка Султанова на Косову плива од силног одушевљења и раздраганости у миљу и рахатлику, „Вардар“ у свом извјештају овако вели: „Султанов долазак на Косову оставиће нама Србима једну горку успомену. Народ је за своју хришћанску молитву тога дана понео звона на звонаре у Гњилану и Приштини и она тек што су zazвопила, први пут кад је Султан ступио на Косово, од полиције стигла је наредба да се уже пресјече и звона да се скину са звонаре. Тако је и учињено. Народ је остао скрушен и сасвијем без наде да ће поново чути своја звона кад им је нада разбијена онога дана кад падишах позива народ да се измири и здружи“.

Накнадно последије тога „Вардар“ је донио да су скинута звона и са липљанске цркве. Молење и преклињање народно није, вели, помогло, него се око звона скупиле жене и ситна дјеца и сви су преклињали да им се остави звоно на богомољи. Жене и дјецу су растјерали и звоно је скинуто. Народ је остао скрушен и болно ожалашћен у свом дубоком вјерском осјећању. Тако ће нашем народу вјечито остати горка успомена на Султанов долазак на Косову...

То је, дакле, оно што турски листови увјеравају, „да је створена једнакост међу грађанима свих народности и вјера“, и тако многохваљено Омер Нацијево, најбоље говорника централног комитета, „отоманско јединство“, слога и једнакост!

Али није само то. У славу свијетлијих дана, када је падишахово лице обасјавало све народности, пролијавена је и невина крв. И о томе нам „Вардар“ казује ово: „Ових дана, кад се Султан бавио на Косову, од зликовачке руке пала су два Србина: један у Липљану, други у Липљем Селу. Власти још нијесу ништа предузеле. Ми ово биљежимо као црну успомену на свијетле дане“. Власти воде рачуна о звонима, а на зликовце у истом мјесту и не окрећу ни главе. Нека у Липљану не звоне звона, а невина српска крв нека се пролијева!

Исто тако у славу једнакости и равноправности може се уписати то што су амнестијом царском ослобођени преко стотину и Арнаута и Бугара, а од Срба само 10!

„Е на долге и куда ћеш више!“

Конгрес словенских новинара

Концем овог мјесеца састају се у Биограду новинари из свих словенских крајева на десети словенски конгрес, када ће бити и прва изложба словенских новинара.

Овај конгрес приређује Српско Новинарско Удружење и до сада је учинило врло велике припреме, по којима се може судити, да ће десети словенски новинарски конгрес у Биограду бити врло свечан.

Према споразуму са председништвом савеза словенских новинара у Прагу, утврђен је за X. конгрес словенских новинара у Биограду овај програм: Свечано отварање конгреса биће 27. јуна у 9 часова прије подне у старој згради Народне Скупштине, а свечано отварање изложбе у 11 часова прије подне у згради друге биоградске гимназије у Македонској улици. Учесници конгреса дужни су да извјеште управу Српског Новинарског Удружења најдаље до 20. ов. мјес. о своме учешћу на конгресу, како би им се за времена припремила конгреска карта.

Дневни ред конгреса словенских новинара у Биограду овај је: 27. јуна у 9 часова прије подне председник савеза Јосиф Холчак отвара и поздравља конгрес, затим је избор часништва; поздравни говори (од сваке словенске нације по један); др. Јован Скерлић, професор универзитета (Биоград); историски преглед српске штампе 1791—1911. г.; Лакатош, уредник „Обзора“: историски преглед хрватске штампе.

Свечано отварање прве изложбе словенских новина и часописа, биће последице исцрпљеног дневног реда.

Сутрадан, 18. ов. м. конгрес ће наставити рад: др. К. Оташевић-Барански, директор „Ђеника Пољског“ (Лавов); стогође пољске штампе; Георги Т. Пејов (Софија); задаци словенске журналистике у економским питањима; Љуба Јовановић, министар на расположењу и новинар: словенско новинарство као миротворац. По подне у четири часа Иван Иванић (Биоград); словенска новинарска телеграфска агенција; X. годишња главна скупштина савеза словенских новинара.

Трећег дана 29. јуна у 9 часова прије подне биће одређивање мјеста, где ће се држати идући XI. новинарски конгрес. Послије тога биће затварање конгреса.

Детаљан програм, легитимације, правилици и сва остала уопште, као и програм излета, који ће бити 30. јуна и 1. јула, добиће конгресисте у Биограду. Одјело на дан отварања свечано, иначе обично.

Српство

Српска школа на С. Ријеци. Међу Србима, што стално живе на Сењској Ријеци, у посљедње вријеме осјећа се живљи покрет и интересовање за опште српске ствари. Захваљујући тиме и српска православна црквена општина на Ријеци ријешила је, да од нове школске године отвори и српску народну школу како се не би наша деца више школовала по туђим тамошњим школама. Ову одлуку и ми симпатично поздрављамо желећи из свег срца, да Срби на Сењској Ријеци с успјехом пораде и на другим народним пословима.

Српска учитељска штедионица. Српски учитељи оснивали су акционарско друштво у Загребу ради отварања српске учитељске штедионице, којој ће бити сврха да прима уштеде и капитале на приплод и да притиче у помоћ са кредитом сваком привреднику и подузеднику. Основна је главница друштву 100.000 круна и она се дијели на 2.000 акција, од којих је свака по 50 круна.

† **Филип Оберкнежевић.** У Новом Саду умро је ових дана у 72 години умривљени професор тамошње српске велике гимназије Филип Оберкнежевић. У својој двадесетој години постао је професором грчког и латинског језика на тада још малој а доцније великој српској гимназији новосадској. У дугом низу година — преко 40 — радио је савјесно и васпитао толике генерације и одликовао се као наставник и као добар Србин и карактер. Лака му земља!

Закључене сједнице сабора. Владин комесар државни секретар Рохочњи закључио је сједнице српског народног црквеног сабора на свечан начин. У част владиног комесара патријарх је дао дине, коме су присуствовали и многи чланови сабора.

Словенство

† **В. Михаљевић.** У Спљету је преминуо општински председник др Вицко Михаљевић. Он је раније био адвокат, а од прије четири године је постао председник општине и за то је вријеме много учинио за Спљет. За добро и напредак Спљета радио је неуморно и ваљано и

његова је заслуга што се Спљет подигао. Особито су његове заслуге биле на економском и финансијском пољу: подигао је новчане заводе, индустрију, бродарство, унапређење домаћих подузетника, а Спљет је подигао како у трговачком, економском и саобраћајном погледу, тако и у естетском. И ако није био ватрен политичар, у правашкој страни у младо доба заузимао је угледан положај, а у најновије доба био је председник хрватске странке. И на књижевности је такође радио. Лака му земља

Нови лист „Заједница.“ У Аргентини у Росарио де Санта Фе основано је акционарско друштво Хрватско-Словенска Заједница и оно је сада купила и предузела досадашњи лист „Материнску Ријеч“ те је мјесто ње почела да издаје нови лист „Заједницу“, чији је први број већ изашао. Уредник је „Заједнице“ наш пријатељ г. Анте Беланић, који је и до сада на опште задовољство уређивао „Материнску Ријеч“. Као гласило Хрвата и осталих Словена настањених у Јужној Америци „Заједница“ ће с великом пажњом и љубљављу заступати и интересе наших иселеника и радити на општој словенској ствари, те је препоручујемо свима Србима у опште, а нашој браћи Црногорцима на по се у толико прије што је то њихово једино гласило у да-

Побуна у Арбанији

Још једнако се ради на томе, да се Арбанаси склопе да обуставе своју акцију и да се покоре турским властима како би се повратио тако жељени мир.

На томе ради како Тургут паша, тако и његова околина, али без успјеха, пошто Арбанаси свима обећањима не поклањају вјере и држе, да је то намјештени мамак да их удрже.

Јавља се, да је председник општине у Скадру упутио позив првацима у Малесији да с њиме ступе у преговоре о повратку, али су Малисори то одбили, онако исто како што су одбили и оне што су из Скадра у име Тургут пашино у Погорицу дошли.

Арбанаси сматрају да турске намјере нијесу чисте и за то се устежу, да прихвате понуде што им се пружају ради мира. Они веле, да би на мир пристали само тако ако се стране државе подухвате, да им гарантују, да ће Турци своје обећање испунити и да им се неће због побуне светити.

Тургут-паша телеграфски је тражио од министарства војног нова појачања и говори се, да је министар војни већ нешто војске послао. Због тога је између великог везира и министра војног дошло до оштрог сукоба. Велики везир сматра, да Тургут-паша има довољно војске и да је излишно да се тамо толика војска нагомилала, изјављујући бојазан да ће нагомилана војска још више да раздражи Арбанасе, пошто држи да је најбољи начин да се побуна угуши тако, што ће се изаћи у сусрет њима. Министар војни је био уз Тургут-пашу и тако се изродило сукоб међу њима, и ко зна како би се то свршило, да није случајно сам Султан наишао на свађу и завађене примирно.

Исто тако из Цариграда се јавља, да су амбасадори тројног савеза савјетовали влади, да одустане од свог захтјева о разоружања Арбанаса, сматрајући да је то главни повод због чега се Арбанаси устежу да прихвате понуђени мир.

У самим побуњеним крајевима још једнако је онако исто као што је и до сада било. Устаници се непрекидно туку са војском и стање је непромијењено.

Најновије вјести, што их имамо од наших нарочитих извјештача о приликама у побуњеним крајевима, ове су:

Башибозлуци у Љешу

Плавница, 13. јуна. — Од назад четири дана од када су усташи поново предузели офанзиву, Тургут паша осјећајући да нема довољно војске наспрам усташа (јер он ако нема на једног усташа бар двадесет војника мисли да је без војске) почео је купити и униформисати башибозук, а није оставио ни оне, који су за вријеме цијелог ратовања од када турска историја памти носили само на-караде и друго ништа. Таквијех, како их ми зовемо, Цигана покупио је читави један табор, којег је прекјуче упутио к Љешу су још 4 табора редовне војске да сузбијају Миридите, који су је опет четнички почели да нападају у околини Љеша. — У Скадру нема никога, све је откомандовано за Љеш, Селцу и Шаљу, која никако није од свог устанка прекидала бити се са аскером.

Синоћ и данас цијели дан чује се јака пуцњава топова и пушчана од Кошилика од Дечића и Суке.

лекој Америци. „Заједница“ се лијепо уређује и симпатично пише о Црној Гори. Желимо јој сваки напредак и успјех.

Мисли

Може живот бити тежак, па да се ипак лако сноси, а може да буде врло лак, па да зато буде теретан.

Многи стијечу непријатеље само зато што пред њима исповиједају лијепо мишљење о другима.

Многи свој тврдиљук прикривају издашношћу — ријечи

Ријетко је ко од нас готов на жртве, али зато увијек тражимо жртве од других.

Многи не помажу ни онда кад се од њих помоћ тражи, али зато су спремни увијек да сажалевају и кад се њихово сажалење не тражи.

Свако радо очекује на великодушност других, док су са својом великодушношћу до крајности штедљиви.

Навике могу врло лако постати и пороци, као год и врлине.

Валси

Звјерства турске војске

Плавница, 14. јуна. — Упорство усташа да се не одазову жељама Тургутовим, које је он предвиђао обнародовањем амнестије, јако је утицало на сав турски елемент у Скадру и околини му, те су постали много опаснији него што су прије били. До сада су отприлике мислили: „Па било је и до сада нерета, па су се угушивали — угушиће се и ови и ако је он више маха заузео од свих осталих до сада“. Природна је ствар да само тако могу Турци мислити и претпостављати, јер да је њима било до мирног и човјечног умиривања незадовољне раје коју су нечовјечким и незаконитим поступцима приморали да дижу буну и остављају свој завичај, којег су они а не Турци од њихова постанка крвљу бранили и чували га од оних истих који хоће да их раселе са својих домова а населе азиским Курдима.

Султан је дао амнестију а Тургут исти дан ватру и шрапнеле, те се и ту балија чуди што му се усташе неће да покоре и што неће да повјерују његовој ријечи, коју никад одржао није бар у колико се то на усташе односило. Сад видећи да они неће да вјерују обећаном амнистирању, те да би им се за то осветио пуштио је и нејбрани својој војсци да чини и најкрадње насиље над усташком нејачу без разлике пола, а који се још налазе над својим згариштима, јер немају могућности да пријеђу на какво било сигурно мјесто, што им не дају турске власти и што је Тургут Шефкет паша имао и толико смјелости да међу војском растури да је граница између Црне Горе и Турске на Кокоте у Љешанској нахији па вијенцем главница до Блата. До је ово истина, најбољи су докази пребјегли низама, који су увијек Зету турском сматрали, те им је то и покушај за бјегство спречавало.

Амнестирање усташа уљепшао је нечовјечни поступак од стране аскера у Враку силујући женске, које је удес нанио у село Гаомир, али Гаомирци устану противу тога насиља и одметну се у Порумске Шуме одакле нападају четнички ево већ има два дана на аскерске страже.

Војска, која је састављена од аскера, бијеле војске и Цигана а упућена к Љешу, Селцу и Шаљу више пута је била нападана од усташа. Одред, који је путовао за Шаљу, дочекали су Шаљани код Пружа и повратили награг са непознатим губитцима.

Бојеви се настављају

Подгорица, 15. јуна. — Из боја у Никаче од прекјуче дознаје се, да су усташи убили 4 низама и запленили 4 то-вара тајина.

Јучерашњи бој између Груда и Хота и турске војске био је жесток. Погиуо је један Трабојинац а двојица су се ранили. Губитци турски морали су бити велики.

Прошле ноћи било је непрекидно препуцавање између усташа и војске у самој нашој близини. Од 10 до 11 сати плотуни су се и овдје чули.

Амнестија Арбанаса

Подгорица, 15. јуна. — Овдашњи турски консул објавио је јуче да је рок прокламацији продужен још 15 дана од данас.

Изасланици Тургут-пашини отпутовали су за Скадар и то двојица преко Цетиња, један преко Плавнице а двојица преко Туза. Они су се комотно састајали са Малисорима и са њима у четири ока говорили. Говор изасланика био је такав као кад хоће неко некога пошто по то на нешто да склони, али им је било све узалуд. Преговори су се свршили на томе што су се Малисори држали једнога и једнога: „Ми никад више турски бити нећемо.“

Говори се, да Турци праве пут за топове испод Хума до на Дечић.

Вијести из Подгорице

Подгорица, 15. јуна. — Овдје је данас била жена чувеног хотског вође и јунака Кол Ђелоша, који је погинуо у знаменитој битци у Дечићу 20. маја ов. год. Она је овдје дошла са својим сином, коме може бити око 18 година. Сама њена појава улијева вам увјерење да је то морала бити жена човјека, коме је бастало све, па чак и умријети за крст часни и слободу златну. А шта да вам речем за његовог сина?... Оно његово господско лице и витак стас, оно његово горштакско око и одмјерено корачање, представља вам дјетића, који свога оца неће ни у чему покорити. Њихове су главе црним пошамма обмотане, а из очију им се као из књиге чита: „Нема смрти без суђења нит' слободе без лелека!“

Ваш дописник био је данас у болници Црвеног Крста. Болесници су већином при оздрављивању. Поред једног рањеника клечала је једна жена. Њене очи биле су пуне суза, а он, и ако му рана бијаше два прста изнад лијевог сисе, лежаше мирно и погледаше нас весело. Женска, која поред њега двораше, бијаше његова жена, а он који ту рањен лежаше бијаше јунак, који као својој жени да говораше:

Ваше су сузе, ваши су плачи!
Наша су копља, наши су мачи!

Подгорица, 16. јуна. — Ваш дописник долазио је у посљедње вријеме у додир са многим Арбанасима. Њима се наши обичаји ванредно допадају и веле, да доста сличе њиховим обичајима. Особито им се свиђају права и дужности поданичке, бити војник Краља Николе, имати московку и револвер вјечито у кући, ићи на војничко вјежбање, бити главар у своме племену, бити награђиван за добра дјела платама и ордењем, имати суд, школе и путове на начин како се то у нас има. Све је то њима тако дубоко у душу урезано, да им то никад и нико више не истјера. Они ми рекоше да ће се за овакав живот борити до истраге. Од интереса је да се забиљежи и то: Ја запитах једнога усташа: „У чим је рукама сад Селца?“ а он одмах одговори: „У краљевим!“

Свако јутро непрестано пролазе кроз варош на стражу по 2—3 чете војника, којима је пут овуца. Не можеш да уочиш која од које чета пролази одушевљеније. Међу војском виђају се и они који нијесу обавезни ићи на стражу као: стари перјаници, командри, капетани и официри, који су у пенсији, други људи у годинама и свако ко пушку има. С Команима пак иде стално и њихов добри поп. Хоће свако да буде са својом браћом. Неће нико да остане код жена. Баш црногорски:

Јунаштво је цар ала свакојега
Ма и пиће најслађе душевно.

Подгорица, 17. јуна. — Посљедњих дана није се ниједан фратар из побуњених крајева видио, па нам је било чисто необично. Од синоћ пак опет их има и јутрос су у католичкој цркви чинодјејствовали поводом данашњег рођен дана Његовог Краља. Височанства Престолонашљедника Данила.

У овом моменту не догађа се ништа ванредно.

Вијести из Скадра

Подгорица, 15. јуна. Говори се као поуздано, да у Скадру неће нико да једе рибу из Језера. Узрок томе кажу да је тај: Како је у бојевима у мају мјесецу при продирању кроз Кастрате велики низам и башибозук изгинуо, то ондашњи командант војске не знајући како да се најлакше од толико мртвих отараси, нареди да се сви побацију у Језеро. Сад народ у Скадру мисли да су језерске рибе морале јести од тих љешева, па неће да једу рибу за жива Бога. Ваистину, и невоља им је!

Неки, који стално живе на Плавници, причају овдје, да су чули од људи, који тамо из Скадра долазе, да је војска неколико православних гробова положила међу којима и гроб Филипа Беронића. Добро би било са овим се изближе упознати.

Ти исти с Плавнице причају, да је војска у Коплик једнога дана 15 жена обешчастила, жене су биле изашле на њиву да јечам жању. Обешчашће су биле све саме буле!

А шта је са дисциплином и моралом у војсци?...
„Буди милост твоја Господи на нас“!

Нови сукоби

Подгорица, 16. јуна. — У прекисноћној борби у Раши и Громчу погинуло је 8 низама а 4 су рањена. Усташа нијесу имали губитака.

У пошљедње вријеме дању се чују само мјестимична препуцавања, а тек од 8 сати у вече на цијелу ноћ настају прави бојеви, које већином усташа заподијевају. У овим ноћним нападајма усташа увијек успјех постизавају. Они онамо час нападају војску, која се под шаторима одмара; овамо у засједи покрај друма стоје и чекају тајни који се војски носе; онамо опет из бусије пазе на низаме који на воду долазе и т. д. Једном рјечи они данас војсци толико досађују, да се војска од њих управо на чудо ставила.

Најновије вјести, које из самог логора турских трупа долазе нијесу баш најповољније о здрављу у војсци. Од прије два три дана много се низама на разне начине испираћало пут Скадра. Та је појава била загонетна и заслуживала је и наше интересовање. Тумачило се то на разне начине, али као да је томе заиста узрок епидемија у војсци, па заповиједништво сваког сумњивог шаље у Скадар на лијечење, не би ли се тим још незаражени сачували.

Два муслимана усташа, чувши да су помиловани, поврате се прије два дана у Тузе, гдје их толико истуку да су ти јадни људи „прије гробу но робу“.

Које закон лежи у толузу,
Трагови му смрде нечовјештвом!

Подгорица, 17. јуна. — Синоћ од 8 сати отпочела је палба топовска и пушчана. С почетка је изгледало као да војска пуца само да страши, јер се усташки плотуни, који се лијено разазнају, нијесу чули. Доцније пак, чим су почеле топовске гранате падати на страни Селишта, одмах се кавга заподјенула. Шта је све тамо било и како се свршило, чим буде поузданих вјести одмах ћу вас извјестити.

На Видов-дан, на цијелој линији није се ни један метак чуо, ни са једне ни са друге стране. Изгледа да су оба непријатеља пазили да тога кобног дана не повриједе наше и онако повријеђене осјећаје.

Јуче изјутра Етхем-пашине колоне стаде су марширати од Броје и Вукеља пут Никача. Чим се војска покренула одмах се срела са усташима и послједије подуже борбе усташа су не само спријечили продирање војске него је чак и потицнули у њихове старе положаје.

Устаници противу војске

Подгорица, 17. јуна. — Јуче су се у Трабојину око Чемера и Арамије цио дан водили омањи окршаји. О губитцима турске војске још нема вјести, а од стране усташа зна се до сад да је само један рањен.

Прошле ноћи без прекида су се чули плотуни пушака и са једне и са друге стране, а чули су се и топови и митраљеви, али уријети. О тој борби још нема вјести у детаљима.

Такође јуче цио дан и у Броји Никачкој чуло се јако препуцавање уз топовску палбу. О тој борби зна се да је једна ојача чета усташа изненада напала с планом да продре пут Шкреле, што је усташима за руком и испало. О губитцима у овој борби још нема вјести, али судећи по положајима морали су бити низами до ноге потучени, јер су их усташа с леђа и свом жестином напали.

Кратке вјести

Владика Милаш се не повлачи. Као што су из Задра јавили, да се српски православни епископ у Далмацији Никодим Милаш повлачи ушледе старости и оронулог здравља и да ће затражити пензију, сада јављају, да је тај глас неистинит.

Ослобођена браћа Жилински. Порота у Бекешђу ослободила је браћу Жилинске због убиства посланика Ахима.

Демонстрација студената. Студенти у Марсељу демонстрирали су и том приликом пред берзом уапсили су лутку, која је представљала њемачког цара Вилхелма због релегована једног француског студента у Њемачкој, Мунка.

Нова крилатица. Талијански поручник Романи изумио је нову крилатицу, за коју су се стручњаци изјаснили да је боље од свију досадашњих и има ту предност да се може одмах подићи у ваздух, што су и покушаји показали.

Побуна сељака. У Русији близу Николајевска побунили су се сељаци, који раде на државном имању, што им је гу-

вернер снизио наднице. Они су запалили многе куће и уништили све чега су се дочекали. Војска је на то дошла и растрјерала их оружаном руком. Поубијани су многи.

Тровање многих особа. У Единбургу је обољело од тровања преко 200 особа које су јели гљиве и покварено млијеко.

Несрећни случаји

У мјесто лијека отров. Јован Клежевић из Прјанице радио је на параброду барског друштва «Нентун» и једног дана позвало се Ложачу Фердинанду Рихтеру како ићи од «сафре» (главобоље). Фердинанд му однекуда да сублимат у пастилама увијеравајући га, да ће му одмах бити боље чим пастиле употреби. Јован је узео једну, а затијем и другу пастилу, али је доцпља осјетио јаке болове и стао је повраћати. Када је над њим завршен лекарски преглед констатовано је тровање. Заузимањем лекара Јован је сада ван опасности, али кад је упитан од куда је поступио тровање, испричао је све и претекле пастиле показао је лекару. На основу његова исказа Фердинанд је спроведен на Цетиње и заговорен и над њиме се води истрага. Фердинанд увијерава, да није знао за опасност од сублимата и да није ишао на то да Јована трује, него да му помогне, држећи да су оне пастиле лековите.

Експлозија у лабораторији. У понедељак се дрсела у новој згради лабораторије експлозија. Узрок још није познат и одређена војна комисија нијелу ствар испитује. Зна се само толико да је експлодирао детонатор и том приликом је рањено четвори њих, два тешко, а два лако. Рањенику Симу Мучибабићу из Херцеговине односена је цијела шака на једној руци, а на другој повесен му је цио доњи дио руке од зглоба. Уз то су му опалене очи да је и ослијенио. Он је одмах пренесен у болницу, гдје су му обје руке ампутиране, али је у вече подлегао ранама и умро. Подофициру војно-техничког завода Марку Плије Кнежевића Грађанина цијело је лице запалено и оба ока одржена. И он је такође одмах пренесен у болницу, гдје му је лекарска помоћ указана. Он је повријеђен врло тешко, али и ако сачува живот, остаће покварена вида. Видо Вукмировић рањен је тако у лијевој руци и омањем по лицу. Он је само превржен у болници, а лежи кући. Вучко Бакић је врло лако повријеђен и није се ни јављао за лекарску помоћ. Као што напоменусмо, поводом овог догађаја одређена је војна комисија, која испитује ову ствар и ми се надамо да ће г. министар војни, чим комисија заврши рад и утврди право стање ствари, најстрожије поступи према онима који су проузроковали овај несрећни догађај и да ће него тако оштро поступи и према онима који су га омогућили својом нехатношћу, а нарочито да ће бити строг према старјешини који је овако мало надзора над млађима показао.

Објесила се. Јуче су нашли објешену Шве Келић, која је била у служби Дечијег Сада. Шве је родом са Угња и још као мала ранила се била револвером, који јој је одио у аку једне руке, због чега је доведена на Цетиње. По оздрављењу остала је и на даље на Цетињу и није се никакво удавала, него се службом прехрањивала. Од прије осам година је у служби института и надгледала је дјечу у Дечијем Саду. Била је већ зашла у године. За узрок самоубиства не зна се, ништа се може и приближно да не саугни. То ће и остати перјијешена загонетка.

Дневник

Нашљедников дан. Рођен-дан Њ. Кр. В. Краљевића Нашљедника прослављен је јуче на Цетињу свечано. У манастирској цркви било је благодарење, на којем су били Краљица и сви чланови краљевске породице. Пред црквом је била војска са музиком. По благодарењу војска је дефиловала пред Двором испред Њ. В. Краља.

Куће у пријестоници биле су исквићене заставама, а синоћ је варош била освијетљена. Пријестоница је јуче била необично жива. По ули-

цама бјеше много народа, нарочито у вече. Могло се примјетити и доста странаца.

Представа у Двору. Синоћ је у Краљ. Двору била кинематографска представа за ужи круг званца, међу којима су били овдашњи бугарски посланик г-др. Колушев са госпођом и мањи број наших великодостојника. Послије представе, на којој су присуствовали Краљ и Краљица са свијема члановима краљевске породице, као и г. пуковник и г-ђа Константиновић, служена је по чаша шампањца у здравље Нашљедниковом поводом јучерашњег му рођен-дана.

„Његошева“ забава. У очи рођен-дана Њ. Кр. В. Књаза Нашљедника пјевачко Друштво „Његош“ приредило је забаву с играњем. Концертни дио забаве изведен је на опште задовољство. Друштвени збор извео је све пјесме врло лијепо, као год што се одликовала и г-ђа М. Вучићевићка својим пјевањем, г. Стевановић својом декламацијом и војна музика извођењем увертире „Вилхелм Тел.“ Забаву су посјетили Њих. Кр. В. Књаз Мирко Књаз Петар и Књагиња Наталија, са којом су били и њени родитељи г-ђа и г. пуковник Константиновић. Посјета је била добра, али ни из близа онаква каква би требала да је. Особито су даме бриљирале својом — одсутношћу. Играњем је отворио друштвени покровитељ Њ. Кр. В. Књаз Петар. За вријеме одмора у нарочито припремљеном бифеу била је сервирана закуска. Забава је трајала у најбољем расположењу до неко доба ноћи, када је из сале пренесена и у сам бифе. Добровољних прилога је било испод тридесет перпера, што нашем грађанству такође не може служити за похвалу.

Породична жалост. Г. Јована С. Пламенца и његову уважену породицу задесило је јуче тежак губитак смрћу његовога млађег синчића Војислава. У дому г. Пламенца и његове уважене супруге г-ђе Анђе јуче прије и по подне дојазили су многобројни њихови пријатељи и поштоваоци из грађанства и првих кругова наше пријестонице, да лично изјаве саучешћа и узму удјела у њиховој родитељској жалости. Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, који је и иначе још за вријеме боловања чешће долазио да се код родитеља распитује о болести њихова синчића, и јуче је био дошао у дом г. Пламенца, те је њему и његовој госпођи изјавио саучешће у име Своје и у име Њ. Кр. В. Књагиње Наталије и Краљевске Породице. По одласку Књаза Мирка, била су донесена два вијенца од природног свијећа, који су на одар покојников положени у име Њихових Краљ. Височанства Књагиње Наталије и Књагињица Ксеније и Вјере. Ожалостњени родитељи били су дубоко дирнути оваквом њежношћу и милостивом пажњом. Јуче по подне на б. час. тијело покојниково сахрањено је уз необично велико учешће свијета, који је све до гроба узео удјела у пратњи, дајући израза својој пажњи према родитељима.

И ми узимамо искрена учешћа у жалости нашега поштованог пријатеља г. Пламенца, желећи души млађаног покојника царство небесно, а родитељима утјехе.

Кандидат права. Г. Ђукан Ј. Спасојевић свршио је на московском универзитету правни факултет, положио државне испите и добио учени степен кандидата права (на западу доктор права.) Г. Спасојевић је допутовао већ на Цетиње и при-

јавио се за државну службу. Честитајући г. Спасојевићу мило нам је што ће наша земља у њему добити још једну спремну младу снагу.

Опет промјена. У управи Н. Позоришта је опет наступила промјена. Г. Коста Костић, који тек што је примио дужност, захвалио се и одступио и сада је привремено одређен г. Перо Богдановић, наставник, да отправља позоришним пословима.

Стевановићево вече. Чланови Народног Позоришта приређују у част свога друга г. Милутина Стевановића у уторак 21. ов. м. у просторијама Зетског Дома корисницу приликом његовог петнаестогодишњег рада на пољу позоришне умјетности. Даваће се позната Шилерова драма у пет чинова *Разбојници*, у којој ће слављеник играти и Карла и Фрања. Између чинова свираће војна музика. Г. Стевановић је више од годину дана на Цетињу и за ово вријеме на позорници је стекао врло лијеп глас и симпатије публике. Одликовао се и као глумца и као редитеља и као интендант позоришта, те се с правом може рећи да је био стуб овдашњег позоришта. Како концем овог мјесеца г. Стевановић стално напушта Цетиње, то би наша публика у што већем броју требала да посјети ово вече, да га што обилније потпомогне и засвједочи своје симпатије према њему. Улазнице за његову корисницу могу се већ сада добити код другова му и у радњи г. Николе Кнежевића, гдје се и добровољни прилози примају са захвалношћу. Имена приложника ће се штампати.

Вријеме. Послије плахе кише вријеме се поново прољепшало и настали лијепи и топли љетни дани.

Књижевност

Студије о природи човјековој. Г. др. Јован Ст. Кујачић објављује: Изашла је из штампе књига „Студије о природи човјековој“ од др. Илије И. Мечникова, коју сам ја превео, те овим уљудно молим своје претплатнике, да што прије пошљу своју претплату од 4.50 перпера, како би што прије имали у руци ово заиста значајно дјело. Молим добро српско-хрватску читалачку публику, особито људе с вишим образовањем, да се претплате на речену књигу, која сигурно нема равне у литератури своје врсте. Само име аутора даје и сувише гаранције о важности и потреби списа. Најуљудније молим све српске и хрватске листове, да би прештампали овај оглас. Особито се надам у одзив универзитетске омладине, која се вазда испољавала живим интересовањем за све што је добро и племенито. Скупљачима претплате дајем 10% или у књигама или у новцу. На Цетињу се књига може добити у књижари А. Рајивајна, а иначе код преводиоца др. Јована Ст. Кујачића, Данилов-град. (Црна Гора).

5⁰ ЈЕФТИНИЈЕ

Од први јуна о. г. диферујем мојим муштеријама све врсте фишека — патрона за револвере и ловачке пушке, а

1 ПЕРПЕР

јевтиније на сваки мац играћих карата од садашњих цијена.

Видо Н. Мартиновић

5—8

47—50